GEMEENTE ENSCHEDE

Voorstel Gemeenteraad R

Onderwerp	Rekenkameronderzoek Algoritmen		
Portefeuillehouder	Rekenkamer (R)		
Organisatieonderdeel	Cluster Griffie	Aangeboden aan Raad	23 januari 2025
Stuknummer (invulling door Griffie)		Corsanummer	2500002726

Wij stellen u voor te besluiten om:

Op basis van het Rekenkameronderzoek naar algoritmen de volgende aanbevelingen aan het college vast te stellen:
1. Formuleer expliciet beleid voor algoritmen en/of AI, waaronder beleid ten aanzien van het algoritmeregister en breng dit beleid in de praktijk.
2. Ga verder met de inventarisatie van algoritmen en houd deze actueel.
3. Kijk nog een keer kritisch naar de risico-inschatting van algoritmen

Op basis van het Rekenkameronderzoek naar algoritmen de volgende aanbeveling aan de raad vast te stellen:
4. Vraag actief om informatie en kennis op het gebied van digitalisering

---

Inleiding en voorgeschiedenis
In het jaarplan 2024 van de Rekenkamer Enschede is een onderzoek naar algoritmen opgenomen. De Rekenkamer vindt het van belang om onderzoek te doen op het terrein van digitalisering: de ontwikkelingen gaan snel en hebben invloed op de inwoners.
Het onderzoek is uitgevoerd door onderzoeksbureau PBLQ. Een klankbordgroep van vier raadsleden heeft meegedacht over de vraagstelling en ook meegelezen met een conceptversie van het eindrapport van de Rekenkamer.
De hoofdvraag van het onderzoek was als volgt: Op welke manier maakt de gemeente Enschede gebruik van algoritmen, hoe worden afwegingen gemaakt, de risico's beheerst en verantwoording afgelegd én hoe bereidt de gemeente zich voor op de toekomst?

Publieksvriendelijke samenvatting
De Rekenkamer heeft onderzoek gedaan naar algoritmen en AI. Het onderzoek is in opdracht van de Rekenkamer uitgevoerd door PBLQ.
Het is niet eenvoudig om goed te begrijpen wat algoritmen zijn, hoe ze werken en welke invloed ze kunnen hebben. Dit geldt zeker voor raadsleden, die vanuit hun rol als raadslid geen expert op dit onderwerp zijn. De Rekenkamer legt in het eindrapport eerst uit wat algoritmen en AI zijn, gaat vervolgens in op beleid en praktijk in de gemeente Enschede en doet een aantal aanbevelingen voor college, organisatie en de raad. De aanbevelingen worden met dit raadsvoorstel ter besluitvorming aan de raad aangeboden.
De kernboodschap die de Rekenkamer met dit rapport wil uitdragen is: Algoritmen (en AI) zijn voor vrijwel iedereen nieuw, het beleid en uitvoering staan nog in de kinderschoenen. De Rekenkamer ziet dat bewustzijn in de gemeentelijke organisatie over de voor- en nadelen van algoritmen groeit, maar dat het beter kan. Immers, ogenschijnlijk simpele rekenregels kunnen grote gevolgen hebben. De Rekenkamer merkt dat de uitvoering van dit onderzoek al zaken in gang heeft gezet in de organisatie, nog voordat het onderzoek is gepubliceerd en de aanbevelingen zijn vastgesteld.

Gewenst effect van het besluit in relatie tot de strategische opgaven
Het overnemen van de aanbevelingen draagt bij aan de strategische opgave Open Enschede. Beleid voor algoritmen, inzicht in het aantal algoritmen en het onderkennen van mogelijke risico's van werken met algoritmen en daarop acteren draagt bij aan de strategische opgave Open Enschede. Het landelijk algoritmeregister is een praktisch instrument om transparantie rondom algoritmen te vergroten.

Argumenten
GRF-Cluster Griffie N. van Proosdij

De aanbevelingen zijn gebaseerd op het onderzoek van de Rekenkamer, dat in opdracht is uitgevoerd door PBLQ. Het onderzoek leidde tot de volgende conclusies:

1. Er is nog geen beleid voor algoritmen vastgesteld, maar de gemeente heeft in het digitaliseringsbeleid al goede stappen gezet.
2. Met de inventarisatie van 70 algoritmen is een deel van alle algoritmen in kaart gebracht.
3. De bestuurlijke betrokkenheid moet worden vergroot.

Risico's
De Rekenkamer verwacht niet dat uitvoering van de aanbevelingen risico's met zich meebrengt.

Kosten en financiële dekking van het voorstel
Het onderzoek is gefinancierd uit het onderzoeksbudget van de Rekenkamer. De uitvoering van de aanbevelingen op zichzelf brengt geen kosten met zich mee.

Afweging en alternatieven
De Rekenkamer is op basis van het onderzoek tot de hiervoor genoemde conclusies en aanbevelingen gekomen. De Rekenkamer heeft geen alternatieve conclusies of aanbevelingen die aan de raad voorgelegd moeten worden.

Participatie
Het onderzoek is gepubliceerd op de website van de Rekenkamer en de Gemeenteraad. Daarmee is sprake van het 1e niveau van participatie: informeren.

Communicatie
Nadat het onderzoek is aangeboden aan raad en college, is een persbericht uitgegaan over de uitkomsten van het onderzoek. Ook zijn de eindrapporten beschikbaar op de website van de Rekenkamer en in de stukkenstroom van de raad.

Vervolg
Als de aanbevelingen door de raad worden vastgesteld, gaat het college aan de slag met de uitvoering van de aanbevelingen. Het college wordt gevraagd om voor behandeling in de stedelijke commissie (kamer Bestuur en Middelen) van 17 maart schriftelijk te reageren op de aanbevelingen die op basis van het onderzoek zijn gedaan.
Conform het onderzoeksprotocol van de Rekenkamer kan enige jaren na afronding van het onderzoek een doorwerkingsonderzoek worden uitgevoerd, waarin wordt gekeken of en in welke mate de aanbevelingen zijn uitgevoerd.

Bijlagen
Eindrapport PBLQ
Eindrapport Rekenkamer

Rekenkamer Enschede, _____

de Secretaris,
N. van Proosdij

de Voorzitter,
H.F. de Boer